

УДК 342.9(075.8)

БРИЖКО В.М., кандидат юридичних наук (*Doctor of Philosophy*), с.н.с.,
Заслужений винахідник республіки

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА: МЕТОДОЛОГІЯ КОДИФІКАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Анотація. Про результати виконання науково-дослідної роботи “Методологія кодифікації інформаційного законодавства” (РК УкрІНТЕІ № 0110U001020 від 14.01.10 р.).

Ключові слова: інформація, інформаційне право, інформаційне законодавство, інформатизація, кодифікація.

Аннотация. О результатах выполнения научно-исследовательской работы “Методология кодификации информационного законодательства” (РК УкрИНТЭИ № 0110U001020 от 14.01.10 г.).

Ключевые слова: информация, информационное право, информационное законодательство, информатизация, кодификация.

Summary. About the results of implementation of research work “Methodology of codification of informational legislation” (RK UkrYNTEY № 0110U001020 from January, 14, 2010).

Keywords: information, informational law, informational legislation, informatization, codification.

В сучасних умовах поширення комп’ютерних технологій та мереж однією з ключових особливостей світового прогресу є зростання функціонально-самостійної значимості інформації як предмета особливих суспільних відносин, що разом з енергією і матерією є фундаментальним чинником основи світобудови та розвитку цивілізації. Сьогодні інформація завдяки засобам інформатизації все активніше впливає на соціальні процеси та економіку, чим зумовлює соціально-економічну трансформацію у всіх сферах життєдіяльності людини, діяльності суспільства і держави. Таке трактування визначає необхідність у підвищенні ефективності державного функціонально-регуляторного управління в інформаційній сфері завдяки науково обґрунтованим поглядам на багатогранну роль інформаційного права та потребам систематизації юридичних норм в умовах становлення інформаційного суспільства в Україні.

Упродовж багатьох років державна інформаційна політика в Україні охоплювала, головним чином, проблеми, пов’язані з діяльністю засобів масової інформації. На початку 1990-х рр. зміст державної інформаційної політики було розширено, до неї потрапили елементи захисту прав громадян й організацій на загальнодоступну інформацію, гарантованих Конституцією країни, визначено аспекти інформаційної безпеки.

З кінця 1990-х рр. формулюються і розвиваються принципи і положення державної політики інформатизації, вираженої в різних її програмах та проектах. Основний їх зміст зводився до забезпечення науково-технічних, виробничо-технологічних і організаційних умов створення і застосування інформаційної інфраструктури та інформаційних технологій. При цьому політика інформатизації практично була відокремлена від політики, яка здійснюється державою у сфері засобів масової інформації.

Поштовхом до розбудови інформаційної політики стало усвідомлення необхідності розвитку в Україні так званого Інформаційного суспільства як однієї з умов її соціально-економічного та політичного руху. Необхідність вирішення зазначеної масштабної задачі вимагає ефективності в управлінні діяльністю щодо усіх видів інформаційних ресурсів,

елементів інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, підтримки ринку інформаційних технологій, засобів, продуктів і послуг, регулювання діяльності державних електронних і друкованих засобів масової інформації тощо.

Ефективність державного управління передбачає наявність не тільки доктринальних гасел щодо інформаційної політики, а й необхідність у застосуванні науково-методологічних підходів до систематизації та, в подальшому, удосконаленні нормативно-правової бази інформаційної сфери. Мова йде про актуальну потребу у створенні інформаційної конституції України, яка відповідає положенням європейських правових стандартів та Основного Закону України – Конституції України. Для вирішення такої задачі має бути розроблена цілісна система інформаційного права та законодавства, спрямована на кодифікацію понад 4000 нормативних актів та становлення Інформаційного права як нової юридичної галузі України на базі принципів, вироблених історією світової цивілізації.

На виконання наукового супроводу організаційно-правових заходів, що визначені Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки” від 09.01.07 р. № 537-V, Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України (до 2012 р. – Науково-дослідний центр) у 2009 році звернувся до Президії Національної академії наук України з пропозицією про проведення системних наукових досліджень та кодифікації інформаційного законодавства з метою створення Інформаційного кодексу України, як нормативного акта вищої юридичної сили в інформаційній сфері.

Постановою Президії Національної академії правових наук від 13.11.09 р. № 67/4 та планом науково-дослідних робіт установ бюджетної програми 6581030 “Фундаментальні дослідження у сфері законодавства і права” була затверджена тема НДР “Методологія кодифікації інформаційного законодавства”. Тривалість виконання НДР – 3 роки (згідно зі зведеними планами затвердженими Президією Академії від 13.11.09 р. № 67/4, від 24.09.10 р. № 72/4 та від 7.12.11 р. № 79/8).

У грудні 2012 року виконання НДР “Методологія кодифікації інформаційного законодавства” (державна реєстрація від 14.01.10 р. № 0110U001020) було розглянуто та обговорено у НДІП НАПрН України. За результатами роботи визнано завершеною (протокол прийняття результатів НДР від 20.12.12 р. № 13).

Основні відомості про НДР

а) Мета і завдання, об’єкт і предмет дослідження.

Мета – створення теоретичної бази кодифікації інформаційного законодавства України.

Завдання – розробка теоретичних пропозицій та практичних рекомендацій щодо методологічних та правових основ кодифікації інформаційного законодавства України.

Об’єкт дослідження – інформаційне право та інформаційне законодавство як нове явище та цілісної система.

Предмет дослідження – методологія кодифікації інформаційного законодавства України.

б) термін завершення роботи за планом: 31.12.2012 р.

в) звітність та терміни завершення роботи за етапами:

- Анотований звіт за 2010 р. затверджено НАПрН України від 22.12.10 р.;
- Анотований звіт за 2011 р. затверджено НАПрН України від 03.01.12 р.;
- Підсумковий звіт, розробку рукопису завершено 19.12.12 р.

Основні наукові та практичні результати включають:

теоретичні основи інформаційного права та інформаційного законодавства;
методологію систематизації інформаційного законодавства в Україні;

рекомендації з методології кодифікації інформаційного законодавства та удосконалення упорядкування інформаційних відносин в Україні;

модель Матриці систематизації нормативних положень в інформаційній сфері;

функціональну схему інформаційно-пошукової системи порівняння положень базових законів України та приписів європейських правових стандартів щодо інформаційної сфери;

проект Концепції кодифікації інформаційного законодавства України (отримано Свідоцтво про реєстрацію авторського права на науковий твір № 44449 від 25.06.12 р.).

До результатів НДР відноситься завершення роботи щодо ухвалення Верховною Радою України законів України:

“Про захист персональних даних” від 01.06.2010 р. № 2297-VI (співавтори Брижко В.М., Баранов О.О.);

“Про ратифікацію Конвенції про захист осіб у зв’язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додаткового протоколу до Конвенції про захист осіб у зв’язку з автоматизованою обробкою персональних даних стосовно органів нагляду та транскордонних потоків даних” від 06.06.10 р. № 2438-VI (виконавці: Брижко В.М., Базанов Ю.К., Баранов О.О. – переклад з англ. укр. мовою, його засвідчення у МЗС України, підготовка матеріалів для узгодження у міністерствах, комітетах та розгляду у ВР України).

Кількісні показники результатів виконання НДР:

	2010 р.	2011 р.	2012 р. – Підсумковий звіт
За роками	<i>Аналіз соціально-теоретичних основ і методологічних положень системи права та інформаційного законодавства</i>	<i>Розробка рекомендацій щодо удосконалення упорядкування інформаційних відносин</i>	<i>Розроблення теоретичних пропозицій та практичних рекомендацій щодо методологічних засад кодифікації інформаційного законодавства:</i> (том 1 – за 2010 р.; том 2 – за 2011 р.; том 3 – за 2012 р.)
Обсяг	Анотований звіт на 6 арк.	Анотований звіт на 13 арк.	419 арк., 252 джерела, 10 додатків
Кіл-ть Висновків	28	10	12
Кіл-ть Загальних висновків та пропозицій			36
Кіл-ть виконавців:			
- основних	5 співробітників	6 співробітників	5 співробітників
- всього	18 співробітників	31 співробітник	11 співробітників
Кіл-ть наукових праць	статті – 14	статті – 23; монографія – 1	статті – 8; монографія – 1
Кіл-ть “круглих столів”, семінарів	2	5	4

Планові витрати на проведення дослідження: 3000.0 тис. грн. / фактичні витрати 1817.6 тис. грн.

Основні узагальнені висновки.

1. З початку 1990-х років, після проголошення державної незалежності в Україні, розпочалося формування національного інформаційного законодавства. За цей час прийнято значну кількість законів та інших нормативно-правових актів, що дозволило врегулювати найбільш важливі інформаційні відносини.

Водночас, як свідчить системний аналіз, у правовому регулюванні інформаційних відносин в Україні існує ряд організаційних, процесуальних та інших питань, які потребують комплексного опрацювання, зокрема:

- впродовж більш як 20 років нормотворчість в Україні здійснюється фрагментарно, фахівцями різних галузей, за відсутності системності та термінологічної єдності. Концепція впорядкування відносин в інформаційній сфері держави відсутня. Базовий закон в інформаційній сфері у 2011 р. спрямований у бік забезпечення інтересів засобів масової інформації. У підсумку – маємо понад 4000 актів, які не відповідають наявності в країні цілісної системи інформаційного права та інформаційного законодавства;

- види інформаційної діяльності визначаються жорсткими рамками того, що прописане у ст. 32 Конституції України: збір, зберігання, використання, поширення. У той же час, електронно-інформаційний простір визначає свої види діяльності: введення даних, обробка, накопичення, вивід, передача, доступ, знищення та багато ін.;

- “право власності на інформацію” в умовах товарно-грошового обігу сучасної економіки держави, не має механізму правозастосування;

- відсутня системність в адаптації інформаційного законодавства України до положень європейських і світових правових стандартів.

Нині в юридичному середовищі продовжується дискусія про впорядкування відносин в інформаційному просторі. Усі згодні з одним – специфіка комунікацій в е-просторі (зокрема, в Інтернеті) має істотні відмінності, обумовлені особливостями інформаційних технологій і мереж. До них можна віднести:

- обмін інформацією здійснюється в режимі реального часу (он-лайн);
- анонімність обміну інформацією, що ускладнює встановлення прав суб’єктів реального світу та суб’єктів е-середовища (автор, користувач, провайдер контенту, хостингу);
- складність встановлення часу розміщення, зміни, видалення інформації;
- можливість представлення інформації в різних форматах: відео-, аудіо- і текст, графіка, фото (мультимедіа) – одночасно і в різних варіантах конфігурації;
- інформаційний обмін стирає грань між продуктом і послугою. Всі види відомостей можуть бути об’єктом товарних операцій (е-комерція, е-банкінг, е-гроші, е-біржі, е-операції). В їх основі – обмін інформацією (паролі, картки, доменні імена);
- легкість зміни і видалення інформації на сайтах;
- конвергенція різних реальних явищ і процесів (пошта, зв’язок, бібліотека, телефонія, ЗМІ, економіка, маніпуляція свідомістю, право і закон та ін.);
- трансграничність (децентралізація) е-комунікацій в умовах різної державної юрисдикції (способів вирішення правових конфліктів) учасників.

За загальним висновком – інформаційно-правова сфера упорядкування суспільних відносин України не є цілісною системою. Вона не має базового нормативно-правового акта та механізму його реалізації, призначення яких – орієнтувати розвиток підзаконних актів у галузях господарства. Вказана сфера упорядкування відносин не достатньою мірою адаптована до світових та європейських правових стандартів.

2. В умовах соціально-економічної трансформації і товарно-грошових відносин чинне законодавство України не має правових механізмів реалізації “власності на інформаційні продукти”. Стан справ з проблемою “власності” в інформаційній сфері є свідченням відсутності в Україні цілісної системи інформаційного права та інформаційного законодавства. Зазначене не тільки стримує розвиток Інформаційного права як нового наукового напрямку та навчальної дисципліни, а й протидіє формуванню цієї правової сфери в самостійну юридичну галузь у складі законодавства країни, мета якої – забезпечення процесів системного розвитку інформаційного суспільства в Україні.

3. Інтернет як нова форма реалізації інформаційних відносин у своєму розвитку пройшов етап “засобу забезпечення інформування”. Сьогодні він розвивається не тільки в плані “соціалізації за інтересами” (електронні форуми, електронні конференції, спілкування за допомогою е-пошти), а й, головне, розвивається у напрямі реалізації правовідносин та здійснення дій, які втілюються в реальних економічних результатах. Тобто, розвиток електронно-інформаційної сфери відбувається у напрямі – від **“засобів інформування”** через **“соціалізацію”** і далі до **“способів реалізації правовідносин”**.

4. Незважаючи на поширену точку зору про те, що Інтернет – це “середовище вільних”, яке не підлягає правовій регуляції, представляється, що трансформація суспільних відносин за рахунок нових засобів їх реалізації має оцінюватися не тільки з погляду “основоположних прав”, а й “обов’язків”. Головне не в тому, що Інтернет – це “техніко-технологічний засіб” або “об’єднання мереж”, а в тому, що це нова соціальна структура, суб’єкти якої мають різні інтереси та наміри. Й наявність законодавства – важливий засіб боротьби з правопорушеннями та підвищення правової культури.

5. Норми цивільного законодавства, що регулюють традиційні суспільні відносини, можуть бути застосовані у випадку розміщення інформації на сайтах. Проте, законодавство має брати до уваги особливості правової регуляції, викликані специфікою функціонування інформаційних технологій та мережі Інтернет, з урахуванням системного вирішення проблеми адаптації до європейських правових стандартів.

Окремі пропозиції за результатами наукових досліджень.

1. З метою створення понятійно-категоріального апарату в галузі інформаційного права та інформаційного законодавства України потрібно привести термінологію в інформаційній сфері до узгодженості дефініцій. В основі має бути семантика термінів, які визначені документами європейських і світових стандартів. Усвідомлюючи реальність нових, що формуються, інформаційно-комунікативних відносин в умовах різної юрисдикції, слід виходити з того, що термінологія та підходи у впорядкуванні відносин диктуватимуться на міждержавному рівні.

2. Для створення та визначення структури Інформаційного кодексу України рекомендується покласти в його основу Матрицю напрямів впорядкування інформаційних відносин в законах України, положеннях у проектах кодексів та приписах європейських правових стандартів. Це дозволить створити основу Кодексу. Надалі Матрицю слід наповнювати нормами за рахунок відомостей, одержаних завдяки порівнянню аналогічних за функціональним призначенням положень законодавства України та європейських правових стандартів в інформаційній сфері. Матриця буде мати “порожні клітини”, які свідчитимуть про пропуски у впорядкуванні відносин та потребу їх заповнення.

3. Враховуючи розвиток ІКТ у всіх сферах діяльності, зокрема в економіці, проблема “права власності на інформаційний продукт” як проблема “мережної економіки” (е-торгівля, е-банкінг, е-біржа тощо) так чи інакше вимагатиме свого вирішення. Без власника ефективної економіки не існує. Саме нерозривний зв’язок відомостей, які розміщені на матеріальних носіях (зокрема, документовані відомості), є підставою для віднесення інформаційних продуктів до речей, майна, товару. Тому з метою запровадження “інформаційних продуктів” у товарно-грошовий обіг на правових засадах в Інформаційному кодексі України має знайти своє місце така, наприклад, правова формула: *інформаційний продукт як форма матеріального втілення результатів інформаційно-інтелектуальної діяльності, який є функціонально завершеним для використання та закріпленням на носії інформаційним об’єктом, що має соціальну цінність та економічну вартість, визнається предметом матеріального світу.*

Ця правова формула визначає критерії віднесення до предметів матеріального світу не всього того, що вкладається у поняття “інформація”, а тільки того, що відповідає таким показникам інформаційного об’єкта, як:

- інформаційно-інтелектуальна діяльність та соціальна цінність;
- функціональна завершеність для використання та закріпленість на носії;
- економічна вартість.

Будь-яка інша “інформація” (“відомості”) не входить до юридично визначеного кола предметів матеріального світу та не може претендувати на відповідність тріаді повноважень права власності.

4. З метою створення цілісного інформаційного законодавства України та його кодифікації **подальші наукові дослідження** пропонується здійснювати у таких основних напрямках:

- філософія інформаційного права;
- економіка інформаційного права;
- політика інформаційних відносин;
- інформаційна інфраструктура і інформаційні ресурси;
- інформаційна безпека.

Відомості про публікації в яких найповніше висвітлена тема.

Основна книга, яка відображає зміст та результати виконання НДР:

Основи систематизації інформаційного законодавства : теоретичні та правові засади : монографія / В.М. Брижко. – К. : ТОВ “ПанТот”, 2012 р. – 304 с.

Основні статті (згідно з технічним завданням і науковими планами НДР):

1. До питання методології кодифікації інформаційного законодавства / В. Брижко // Вісник Національної академії правових наук України. – 2010. – № 3(62). – С. 32-43.
2. До питання сутності та соціальної природи права / В. Брижко // Інформаційна безпека людини суспільства, держави : науково-практичний журнал Національної академії СБ України. – № 1(3) 2010. – С. 10-15.
3. Про приведення інформаційного законодавства України у відповідність до положень європейського права / В. Брижко // Правова інформатика. – № 1(25)/2010. – С. 14-23.
4. До питання упорядкування діяльності щодо баз даних та створення цілісного інформаційного законодавства / В.М. Брижко // Правова інформатика. – № 3(27)/2010. – С. 33-41.
5. До проблеми електронних правочинів / О.А. Баранов // Правова інформатика. – № 4(28)/2010. – С. 3-8.
6. До питання методології теорії права / В.М. Брижко // Правова інформатика. – № 4(28)/2010. – С. 14-19.
7. Проблеми становлення і розвитку інформаційного законодавства в контексті євроінтеграції України / В.Г. Пилипчук, В.М. Брижко // Інформація і право. – № 1(1)/2011. – С. 11-19.
8. До питання подальшого упорядкування суспільних відносин у інформаційній сфері / В.М. Брижко // Малий і середній бізнес. – 2011. – № 1-2. – С. 25-31.
9. Правове регулювання доступу на ринок телекомунікацій / О.А. Баранов // Інформація і право. – № 2(2)/2011. – С. 32-38.
10. Домінанта праворозуміння та основ понятійно-категоріального апарату інформаційного права / В.М. Брижко // Інформація і право. – № 3(3)/2011. – С. 6-17.
11. Актуальні проблеми становлення і розвитку правової науки в інформаційній сфері / В.Г. Пилипчук // Інформація і право. – № 1(4)/2012. – С. 15-22.

12. Порівняльне правознавство у сфері інформаційного права / В.М. Брижко // Інформація і право. – № 1(4)/2012. – С. 23-32.

13. Питання законодавчого визначення понятійно-категорійного апарату у сфері інформаційної безпеки / В.М. Фурашев // Інформація і право. – № 1(4)/2012. – С. 46-55.

14. Про концептуальні основи системного впорядкування суспільних відносин в інформаційній сфері України / В.М. Брижко // Інформація і право. – № 2(5)/2012. – С. 10-17.

15. Інформація як об’єкт правовідносин / В.С. Цимбалюк // Інформація і право. – № 1(4)/2012. – С. 108-112.

16. Філософія права : юридична онтологія в сфері інформаційного права / В.М. Брижко // Інформація і право. – № 3(6)/2012. – С. 14-21.

Апробація роботи здійснювалась на таких наукових заходах:

1. “Реформування податкової служби України відповідно до європейських стандартів” : науково-практична конференція. Організатор: Національний університет державної податкової служби, НДЦПІ НАПрН України, Ірпінь, 22.10.10 р.

2. “Проблеми та пріоритети розвитку правової науки в інформаційній сфері” : “круглий стіл”. Організатори: КРЦ НАПрН України, НДЦПІ НАПрН України, Київ, 11.11.10 р.

3. “Інформаційне суспільство: Право – Інновації – Бізнес” : “круглий стіл”. Організатори: НДЦПІ НАПрН України, “Академпрес”, м. Київ, 25.02.11 р.

4. “Моделювання колективної безпеки: інформаційний вимір” : міжнародний “круглий стіл”. Організатори: Інститут стратегічних досліджень, НДЦПІ НАПрН України, “Академпрес”, Київ, 27.04.11 р.

5. “Информационные технологии и безопасность. Проблемы научного и правового обеспечения кибербезопасности в современном мире” : международная научная конференция ИТБ-2011. Организаторы: ИПРИ НАН Украины, Киев, 2011.

6. “Становлення інформаційного суспільства в Україні: економіко-правовий аспект” : “круглий стіл”. Організатори: Національний університет державної податкової служби України, НДЦПІ НАПрН України, Ірпінь, 12.05.11 р.

7. “Теорія і практика розвитку інформаційного права України” : “круглий стіл”. Організатори: Державний комітет телебачення і радіомовлення України та Український інститут підвищення кваліфікації працівників телебачення, радіомовлення і преси “Укртелерадіопресінститут”, НДЦПІ НАПрН України, Київ, 15.11.11 р.

8. “Гуманітарно-правові аспекти становлення інформаційного суспільства в Україні” : “круглий стіл”. Організатори: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Інститут політології і права, НДЦПІ НАПрН України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, “Академпрес”, Київ, 10.04.12 р.

9. “Концептуальні засади кодифікації інформаційного законодавства України” : “круглий стіл”. Організатори : Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Український інститут підвищення кваліфікації працівників телебачення, радіомовлення і преси “Укртелерадіопресінститут”, НДЦПІ НАПрН України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв’язку та інформатизації, Київ, 18.04.12 р.

10. “Кібербезпека та нові виклики для сучасного інформаційного суспільства” : міжнародний семінар. Організатори : Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”, НДЦПІ НАПрН України, за сприяння Центру інформації та документації НАТО в Україні, Київ, 17.05.12 р.

11. “Міжнародні політичні та правові ініціативи щодо майбутнього кіберпростору” : “круглий стіл”. Організатори : Національний інститут стратегічних досліджень, НДЦПІ НАПрН України, Київ, 29.05.12 р.

Впровадження НДР “Методологія кодифікації інформаційного законодавства” засвідчено актом Державного комітету телебачення і радіомовлення України.

Рецензенти та експерти:

Дзьобань О.П., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Національного університету “Юридична академія України ім. Яр. Мудрого”;

Калюжний Р.А., доктор юридичних наук, професор, академік Міжнародної академії інформатизації, заступник директора Юридичного інституту з наукової роботи Національного авіаційного університету;

Ланде Д.В., доктор технічних наук, старший науковий співробітник, Інститут проблем реєстрації інформації НАН України;

Матюхіна Н.П., доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративного права Національного університету “Юридична академія України ім. Яр. Мудрого”;

Ярмиш О.Н., доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, керівник науково-організаційного відділу Апарату НАПрН України.

Короткий зміст висновків рецензентів та експертів.

У виконаній НДР “Методологія кодифікації інформаційного законодавства” шляхом ретроспективного аналізу і узагальнень міжнародної та вітчизняної нормативно-правових баз, систематизації на теоретичному рівні, практики та думок, оцінки тенденцій, що намітилися, здійснено дослідження проблеми становлення інформаційного права в контексті євроінтеграційних процесів, поширення інформаційно-комп’ютерних технологій, мереж та розробку методологічних основ кодифікації інформаційного законодавства України.

Робота є першим в Україні дослідженням, в якому упорядкування відносин в інформаційній сфері розглядається комплексно, в контексті системного становлення інформаційного права та перспектив удосконалення інформаційного законодавства. Наслідком теоретичних та методологічних напрацювань слугують запропоновані пропозиції щодо систематизації та методології кодифікації інформаційного законодавства України.

Оскільки вітчизняна правова наука не має комплексних досліджень із зазначеної тематики, а пошук теоретичних основ, наявні питання до інформаційного права та науково-обґрунтованого удосконалення нормативно-правового упорядкування інформаційних відносин є сьогодні важливим та потрібним, вважаємо, що отримані результати роботи є актуальними для наукового розвитку інформаційного права в Україні.

Основна ідея системної кодифікації інформаційного законодавства України передбачає використання Матриці напрямів впорядкування інформаційних відносин в законах України та положеннях, у проектах кодексів. Надалі її слід наповнювати за рахунок відомостей, одержаних завдяки порівнянню аналогічних за функціональним призначенням положень законодавства України та європейських правових стандартів в інформаційній сфері.

У процесі удосконалення упорядкування суспільних відносин та кодифікації інформаційного законодавства отримано такі найбільш суттєві результати, як:

- дослідження походження та розвитку прав і свобод людини, узагальнення визначення прав людини у міжнародних документах та інформаційних прав у класифікації прав людини, визначення стану та перспективи інформаційної політики розвинених країн світу та України, узагальнення світових тенденцій у питаннях прав і свобод людини;

- ретроспективний аналіз відомостей щодо рефлексивного управління суспільною думкою, головних чинників та видів маніпуляції, інформаційно-психологічного впливу на розум і поведінку людини завдяки дії слова, інформації, спрямованих на її свідомість;

- обґрунтування предмета інформаційного права – інформаційних відносин щодо всієї інформаційної сфери сучасного суспільства;

- дослідження інформаційного права як науки та як навчальної дисципліни, завдяки цьому визначено, що невід’ємною складовою викладання інформаційного права є використання інформаційно-комп’ютерних технологій безпосередньо в науковому та навчальному процесах і, що актуально, – дистанційного інтерактивного навчання;

- узагальнення стану функціонування чинного законодавства України у сфері інформації, інформатики та інформатизації, завдяки чому створено схему загальної структури інформаційного права та визначено основні і спеціальні інститути в інформаційній сфері;

- методологію структуризації інформаційного законодавства, в основу якої покладено матрицю положень базових законів України, проектів кодексів щодо інформаційної сфери;

- модель автоматизованої інформаційно-пошукової системи порівняння інформаційного законодавства України з європейськими правовими стандартами, яка розроблена у вигляді функціональної схеми програмно-технологічного рішення і апробована на практиці тощо.

Результати досліджень містять приріст наукових знань, сприяють розвитку теоретико-методологічних основ інформаційного права та можуть бути використані у: науково-дослідній роботі – для подальшого опрацювання загальних і спеціальних положень правового, організаційного упорядкування інформаційних відносин та методологічного забезпечення розвитку інформаційного законодавства в умовах формування електронно-інформаційного середовища та просування країни до інформаційного суспільства; правотворчості – для впровадження пропозицій, що визначають методологію створення, зміст та структуру кодифікованого акта щодо усієї інформаційної сфери, при підготовці відповідних нормативно-правових актів – галузевих законів, указів Президента, постанов Кабінету Міністрів, положень, регламентів, інструкцій органів державної влади, підприємств, установ, організацій всіх форм власності щодо цілісної системи інформаційного права та інформаційного законодавства; правозастосовній діяльності – при розробці правових механізмів упорядкування інформаційної діяльності та захисту інформаційних ресурсів; навчальному процесі – при вивченні проблем інформатики, інформатизації, інформаційного права та інформаційного законодавства, а також при розробці науково-практичних посібників для юридичних та інших навчальних закладів.

В цілому НДР виконана якісно, питання вибору та подання наукової інформації здійснено з урахуванням системного підходу. Основні наукові результати дослідження, наукові положення, висновки та пропозиції є достатньо обґрунтованими в численних наукових працях. Виконана розробка має актуальне значення як у науковій, так і в практичній діяльності. Робота оформлена згідно з Державними стандартами України.

Загальний висновок.

Науково-дослідна робота “Методологія кодифікації інформаційного законодавства” є актуальним та завершеним науковим дослідженням як фундаментальна планова тема, має високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірності, наукової новизни та практичної значимості, що дозволяє рекомендувати розроблені матеріали для використання при створенні Інформаційного кодексу України та подальших досліджень у вирішенні питань теоретико-правових основ формування і розвитку інформаційного суспільства.

(Протокол від 20.12.12 р. № 13 засідання вченої ради НДІП НАПрН України про розгляд, обговорення виконання та прийняття результатів завершеної НДР “Методологія кодифікації інформаційного законодавства” (державна реєстрація від 14.01.10 р. № 0110U001020).

~~~~~ * * * ~~~~~